

»SLOVENE« volja
po pošti na vse strani Jugo-
slavije in v Ljubljani:
za celo leto naprej . K 240—
za pol leta 120—
za četrt leta 60—
za en mesec 20—
Za izposojnino celotne K 120—
Sobotna izdaja:
za celo leto K 40—
za izposojnino 55—

SLOVENE

Inserati:
Enostopna petletna (59 mm
široka in 3 mm visoka ali nje
prostor)
za enkrat . . . po K 6—
poslana itd. . . po K 9—
Pri večjem naročilu popust
Najmanjši oglas 59/9 mm K 15.
Izbija vsak dan (izvzemši
ponedeljka in dneva po praz-
niku ob 5. uri zjutraj).

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Računpi se ne vračajo; neizplačana pisma se ne
sprejemajo. Uredn. tel. št. 50, upravn. št. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne hran.
Ljubljanske št. 690 za naročnino in št. 349 za oglaš.
avstr. in češke 24.797, ogr. 26.511, bosn.-her. 7563.

Oster spor med demokrati in radikali.

Utihovalni sklep verifikacijskega odbora o Protičevem mandatu.

Belgrad, 19. aprila. (Izvirno) Današnja dopoldanska seja konstituante je dokumentirala slabost Pašičeve politike. Napetost med radikali in demokrati, ki se je že delj časa opazovala, je danes dosegla vrhunec. Demokrati, ki so se s Pašičem dogovorili, kako bi se rešili Stojana Protiča, so doživeli veliko blamažo. Že včeraj in danes je demokratsko časopisje poročalo, da je verifikacijski odbor sprejel ostavko Stojana Protiča in imenoval njegovega namestnika. S temi poročili so demokrati hoteli pripraviti teren. Ko je bilo danes prebrano poročilo verifikacijskega odbora, s katerim se Protičev mandat razveljavlja in imenuje njegov namestnik, je nastal velik protest opozicije in — radikalcev. Radikalci so zapustili svoje seje in očitali demokratom njihovo neobjektivnost, zahrbtost, sleparstvo itd. Ugotovilo se je, da so demokrati sami med seboj včeraj to skle-

nili in ta sklep predložili skupščini kot sklep verifikacijskega odbora. Po poslovniku bi se morali povabiti na sejo verifikacijskega odbora vsi člani, povabljen pa ni bil nihče in tudi nihče ni vedel za ta sklep. Ta demokratska prevara je silno ogorčila radikale, ki so po svojem predsedniku Stanojeviću zahtevali, da se sklep verifikacijskega odbora razveljavi. Nato je bila seja odgodena. Sestali so se vsi klubi k sejam, ki so trajale dve uri. Ko je bila seja zopet odprta, je predsednik konstituante dr. Ribar izjavil, da je bilo stopanje demokratov nelegalno in da se bo zadeva napotila na zakonito pot.

Ta korak demokratov se živo komentira v vseh političnih krogih. Pašić se je popolnoma diskreditiral pri radikalcih. Pričakujejo se daljše posledice te demokratske goljufije. (Podrobno poročilo o seji na tretji strani.)

Nov načrt socializacije

Vprašanje podružabljenja socialno važnih obratov postaja čedalje bolj aktualno. Stvar nima nič opraviti s komunizmom, ki je kot utopija danes že sam v sebi premagana. Gre za popolnoma praktično, dejanske razmere vpoštevajočo, nerevolucionarno, kljub temu pa korenito preuredbo zasebnokapitalističnega ustroja družbe, ki se ne da več vzdržati. Socializem, kakor ga je teoretično razvijala socialna demokracija, ni našel praktične rešitve tega vprašanja. Socializacija v smislu popolne odprave zasebne lastnine bi dovedla do upadka individualne podjetnosti in narodne produkcije, kar trezni voditelji delavskega gibanja danes sami priznavajo. Delavstvo je danes samo tako prožeto od kapitalistično-materialističnega mišljenja, kakor vsi drugi stanovi in zato vsa mešana gibanja ne privedejo do nobenega za splošnost koristnega rezultata. Zato raste spoznanje, da treba novega duha, duha solidarnosti, da mora preiti vsakomur v kri in meso načelo, da je treba delo višje ceniti nego mrtvi kapital, da zasebna last ni sama sebi namen, marveč ima služiti splošnemu dobru. Na tej idejni podlagi bi se dal najti način podružabljenja velikih podjetij, ki bi ne oškodoval nacionalne produkcije, marveč jo dvignil in le odstranil zlorabo kapitala v svrhu gospodarskega zaslužnjenja delavca.

14. aprila t. l. se je v središču kršćansko-socialnega gibanja v Nemčiji, v München-Gladbachu, vršila diskusija, ki je to vprašanje od vseh strani osvetlila in sprožila praktičen načrt podružabljenja industrije. Povdarjalo se je, da se podružabljenje ne sme izvršiti po enem kopitu, da pa ima segati ne samo na področje veleindustrije, nego tudi na obrt, trgovstvo in kmetijstvo. Namen je ta, da delavec postane deležen dobička, ne da bi se popolnoma izločil lastnik, kjer bi to bilo v škodo obrata. Delavec naj dobi vzpodbudo, da bo sam koristen soproizvajalec. Pojavila se je misel uvedbe malih akcij, ki pa ni srečna. Veliko več si obetajo kršćansko-socialni politiki od takozvanih obratnih združenj (Werkgenossenschaft).

V vsakem obratu naj se ustanovi obratna združba, ki bo postavila delavstvo kot celoto v proizvodni proces in iz njih stvorila solastnike. Premoženje za druge tvori dohodek iz obresti podjetja, dokler ne doseže izvestne višine celotnega kapitala, obratujočega v podjetju. Na primer: Industrijsko podjetje je vstanu razdeliti 16 odstotno dividendo; odzame se 6 odstotkov, od ostalih 10 odstotkov se razdeli po enakih delih med kapital in drugo, tako da bi kapital dobil 11 odstotkov skupne dividende mesto 16, 5 odstotkov pa, ki odpade na zadrugo, bi se prvo leto ne smelo uporabiti, marveč bi ostali v obratu kot premoženje zadruge. Premoženje zadruge, ki je ta sama upravlja, raste leto za letom in se tako organsko razvija dalje; ne sme se ne deliti ne zapraviti. Tako bi nastal nekak delovni fidejkomis. Volja do dela in veselje nad pridobivanjem bi rastli in stali medseboj v skladu. Dela-

vec bi ne bil več brezdušno orodje proizvodnega procesa. Ker so zadnja leta dividende zasebnega kapitala tako strahovito narastle, je to zadosten razlog, da se del teh dividend že zdaj razlasti v prid premoženja obratnih združenj. Te zadruge ne izločujejo podjetnosti zasebnega lastnika, pač pa vključujejo podjetnost delavca v obrat, kar pomeni velik gmetni in moralni dobiček. Obrati bi postali samoupravna telesa, ravnotako tudi obstoječi karteli in sindikati. Cene bi se regulirale skupno z zastopniki konsumentov. Vsa ta socialna politika pa bi se osredotočevala v državnem gospodarskem svetu.

To je seveda načrt, ki se ima izpopolniti in more tvoriti gotovo le začetek podružabljenja v širšem obsegu. Morebiti se da najti popolnejša in boljša podlaga nego je ta. Naša ljudska stranka ima še obsežnejši socialnopolitični program, ki ga je dr. Korošec v svojem zadnjem govoru v konstituenti zopet z vsem poudarkom očrtal. Gospodarska zbornica s polno legislativno močjo, kakor jo predvideva ustavni načrt »Jugoslovanskega kluba«, je še veliko popolnejša nego gospodarski svet, kakor je zamišljen v Nemčiji. Tudi v tem oziru se more z vso upravičenostjo reči, da ljudska stranka stoji na višku svoje naloge in njena socialnopolitična načela si bodo prejalistej priborila zmago.

Trideset let šušmarstva

Za komunalno politiko liberalne stranke je značilna polemika »Slov. Naroda« proti našim konstitucijam. Nad 30 let so bili liberalci — sedanjí »demokrati« — neomejeni gospodarji v ljubljanskem občinskem svetu. Kaj so v tej dolgi dobi ustvarili velikega? Prav ničesar! Karkoli so vzeli v roke, so šušmarili, tako da »Slov. Narod« v obrambo liberalnega gospodarstva ni mogel navesti drugega, kakor izgovor, da je par klerikalnih odbornikov z deželnim odborom vred oviralo liberalni občinski svet. »Slov. Narod« je s tem priznal, da liberalci niso izvedli niti ene večje stvari vzorno; zato je iskal samo izgovora, da bi prikril šušmarstvo liberalnega gospodarstva. Ni mogel navesti niti ene same večje stvari, s katero bi mogel peti nezasluzeno slavo in hvalo liberalnemu gospodarstvu, ampak je skušal samo opravičevati, zakaj da liberalci niso mogli ničesar pametnega ustvariti. Vse pa smo dokazali, da so vsi ti izgovori liberalcev jalovi, da so samo figov listi, katerim bi radi prikrili liberalno gospodarstvo žalostnega spomina. Da nam ne bodo očitali, da pavšalno dolžimo in natolčujemo, pa si poglejmo podrobno, kaj je stranka kapitalističnega sistema storila velikega v Ljubljani.

Isto podobo kakor ceste nam nudijo hodniki. Te bi delili v več kategorij. Obnovnih hišah so čedno tlakovani hodniki, napravljeni ponajveč iz plošč tirolskega porfirja. Ti hodniki so iz popotresne dobe in so jih morali graditi gospodari sami in nato izročiti mestu v upravo. Starejši hodniki so pa že tako obrabljeni, da kažejo ponekod cele jame in gorje pasantu ob sla-

bem vremenu ali v temi. Mestnemu magistratu se ni zdelo potrebno, da bi vsaj tu napravil red, četudi bi to ne stalo bogve-kaj. Precejšen del cest in ulic pa ima le z gramozom posute hodnike, ki so približno v enakem stanju kakor ceste.

Z lepimi trgi in parki Ljubljana ni preveč obdarovana, ako izločimo Tivoli, katerega precejšen del je svoj čas podaril mestu bivši avstrijski cesar. Glede tega so imeli liberalni mestni očetje prav malo smisla, še manj pa za nasade, ki so ne samo z estetičnega, marveč tudi z zdravstvenega stališča pomembni. Magistrat je taka zemljišča še prodajal, kakor je napravil s trgom Tabor, ki ga je prodal za naravnost smešno ceno Sokolu, da si tam zgradi Sokolski dom. Tudi prostor pri pošti, kjer gradi Kreditna banka svojo palačo, bi bolj sodil za park. O snagi pa sploh ne govorimo. Toda vse to so razmeroma malenkostne zadeve, četudi za splošnost zelo važne. Pogledajmo si druge naprave, ki spadajo vdelokrog komunalne politike, mestna podjetja.

Dolžnost vsake, zlasti večje občine je, da dobi čim več ingerence na podjetja, ki služijo splošni koristi občanov. Zato je najbolje, če dobi občina taka podjetja v svojo last in jih izpopolni, da dosega svojo namen, hkrati pa donosajo občini lepe dohodke. Med taka podjetja štejemo električno, plinarno, električno železnico, kopalnišča, tržnico, vodovod, pogrebni zavod, zastavljalnico itd. Tudi Ljubljana ima taka podjetja. Če si jih pa ogledamo pobliže, bo marsikakega ljubljancu sram, ako pogleda v druga, Ljubljani enako velika mesta in njihove tozadevne naprave primerja z ljubljanskimi. Vse te naprave so stale pač mnogo denarja. Lahko bi donosale mestni občini prav lepe dohodke, ako bi ne bile tako pomanjkljive in nepopolne. Tako pa se vsa bremena zvalé samo na davkoplačevalce.

Glede vodovoda se trdi, da je pač ljubljanska voda najboljša. Saj se črpa nekaj metrov globoko ob Savi v Klečah. Za črpanje pa je treba ogromnih strojev, ki potrebujejo za pogon mnogo premoaga. Vrh tega se stroji že v desetletju skoro obrabijo in zahtevajo za popravo mnogo denarja. Če bi bili iskali vode za mestni vodovod par kilometrov dalje pri studencih, bi voda brez črpalnih strojev sama tekla do Ljubljane, občina, oziroma davkoplačevalci pa bi si prihranili milijone. Vprašanje bližine bodočnosti je, koliko časa nam more služiti vodovod v sedanjem obsegu in če ne bo treba graditi kmalu novega. Naravnost zavoženo je pa vprašanje mestne elektrarne. Toda o tem šušmarstvu prihodnjic!

Demokracija - nervozni.

Konstatacija da je brez boja padlo v roke SLS nad 200 občin, je policajdemokratsko stranko konsternirala. »Slovenski Narod« je v današnjem uvodniku naslovil apel na tiste demokrate, ki se jim gnusijo korupcija in policajdemokratske metode lastne stranke ter se volitev ne marajo udeležiti. Za božjo voljo jih kliče k disciplini in jim predčuje, da »ni bilo v Sloveniji še važnejših volitev«, kakor so bile volitve v konstituantu, pa so kljub temu nekateri njeni pristaši ostali doma. Mi pa pravimo, da so sedanje volitve še mnogo bolj važne, ker bodo pokazale, ali je Slovenija za avtonomijo ali za centralizem. Dve stranki v Sloveniji ste v tem za Slovenijo naravnost življenskem vprašanju zavzeli odločno, nedvoumno stališče: Policajdemokrati za centralizem, Ljudska stranka za avtonomijo. Kdor je za centralizem, naj voli policajdemokratsko listo, kdor za avtonomijo, listo SLS!

»Jutro« je seglo pa po manj okusnem sredstvu in piše o »volivnih falzifikatih SLS«, češ da je naša konstatacija o uspehih SLS še pred volitvami — volivni maneuver. Pustimo jim to prazno tolažbo in za danes konstatiramo samo vnovič, da so vsa tozadevna naša poročila — brez izjeme — točna in resnična. Če dela to demokratom strah, je le novo in dobro znamenje. V boj za zmago!

Velik volivni shod SLS.

se vrši v nedeljo dne 24. t. m. ob 10. uri dopoldne v veliki dvorani »Uniona«.

Govorili bodo dr. Korošec in nekateri kandidati.

Komunalna politika.

Ker se bode v teku enega tedna odločilo, komu, v kakšne roke bodo Ljubljanci izročili skrb za mestno upravo, t. j. skrb za dobrobit vseh slojev v socialnem oziru, zato ne bo odveč, ako v kratkih potezah razvijemo načrt in program za bodoči občinski svet ljubljanski, ki ga bo moral izvesti, ako bo hotel, da zasleduje moderna socialna sredstva in načine pri upravi mesta v prid avtonomnega občinstva. Povdarjamo pa že vnaprej kot kardinalno točko našega programa, da je ljubljanska mestna občina avtonomna, samostojna, v svoji upravi od vlade skoro neodvisna in da mora po tem avtonomnem načelu tudi uravnati svojo komunalno (občinsko) politiko.

Moderna občinska uprava vsakega avtonomnega mesta mora skrbeti v prvi vrsti za socialne in kulturne dobrine, za telesni in duševni dobrobit svojih avtonomnih meščanov. Vsi sloji brez izjeme, visoka aristokracija, bankokracija, rentniki, navadni meščani in mestni, delavski proletariat — plebs misera — revni sloji, vsi morajo biti eno in se zavediti, da so vsi člani ene in iste komune — bratovščine, avtonomne občine. Po tem načelu se mora mestna avtonomna uprava tudi ravnati pri vsem svojem delovanju in poslovanju. Naloge bodočega avtonomnega občinskega zastopa pa bodo v kratkem sledeče:

I. del.

1. Splošna ljudska (mestna) higijena;
2. skrb za javno zdravstvo in gojitev iste-ga;
3. skrb za ceno in zdravo prehrano vseh slojev brez državnih »Zadrug«;
4. kopalniško vprašanje (javna kopalnišča);
5. Javne naprave, nasadi, igrišča itd.

II. del.

1. Pobijanje raznih ljudskih bolezni v mestu;
2. ustanovitev mestnih (maternih) bolnišnic in sirotišnic in rekonvalescentnih domov;
3. pobijanje infekcijskih (nalezljivih) bolezni;
4. porodniška pomoč za revnejše mestne matere;
5. zdravstvene strazje (štabije) in razne postaje za nezgode;
6. apotekarstvo (mestne, občinske apoteke);
7. Moderna ureditev mestnega pogrebne-ga zavoda.

III. del.

1. Moderna zidava in prezidava mesta; razširjenje mesta; prezidava že zazidanih delov mesta;
2. moderni stavbni red;
3. cestne (električne) železnice;
4. kako izrabiti strugo Ljubljanice v svrhu večjega in hitrejšega prometa v mestu?
5. ljubljanski Grad in privaba tujcev. Javne naprave na Gradu;
6. Stanovanjsko vprašanje. Zidanje praktičnih, v slov. slogu zidanih hiš za vse sloje. Stanovanjske zadruge;
7. razna mestna (komunalna) dobička-nosna podjetja v prid občini.

IV. del.

Kulturne zadeve in zahteve v mestni občini. Razne šole, knjižnice, mestni muzej (umetni obrtni, šolski), gledališče itd.

V kratkem pregledu smo podali površen načrt o bodočem občinskem gospodarstvu v Ljubljani. Moderen, socialen, družaben, svež duh veje iz načrta. Vsakdo, kdor zna brati med vrsticami, bo takoj uvidel, da ima Slovenska ljudska stranka moderne, socialne, napredne iniciativne načrte v svojem občinskem programu, in te načrte bo tudi izvrševala v prid vseh ljubljanskih stanov. Zato je jasno in logično, da kdor hoče sobi in celemu mestu dobro, ta bo oddal svoj glas za SLS, kajti »der Bureaukratie sind soziale Fragen Torheiten; sie liebt weder Gott noch die Menschen; wohl aber fürchtet sie die Druckschwäche« (birokracija smatra socialna vprašanja za neumnost; ona ne ljubi ne Boga ne ljudi, pač pa se boji tiskarskega črnila!).

(Dalje.)

Priprave za volitve na Gorškem.

Gorica, 18. aprila.

Z veliko naglico nam se bližajo volitve, priprave se vršijo z veliko naglico, zdi se, da bo volilen boj kratek toda hud, eden najhujših. Italijani se danes dobro zavedajo, da proti sklenjenim vrstam jugoslovanskega prebivalstva ne morejo nič opraviti, zato se tudi sami tvorili svoj nacionalistični blok. Izvršitev te naloge so dali v roke fašistom, ki so se zbrali in v bombastičnih besedah napovedali, da so oni poklicani, da vodijo ta boj proti »zunanji in notranji sovražnikom Italije«. Oni sami se imenujejo borci proti slovenskemu komunizmu v svojem glasilu »L' Azione«, ki je začelo izhajati pred par dnevi v Gorici. Ti ljudje tedaj so tvorili blok, ki obstoji iz fašistov in iz starih liberalnih kapitalističnih strank. Da socialisti in komunisti z republikanci vred niso vstopili v ta blok, je jasno in niti ljudske stranke še ni v njem, ker se ni prejela od osrednjega vodstva navodil za to. Tako tedaj blok ni popoln. Da bi ljudska stranka vstopila v blok, ni gotovo, zakaj razpoloženja med strankami niso ravno sijajna. Sliši se celo namigavanje, da bi se ljudska stranka kaj rada približala Slovincem, da bi morda resila en mandat. Tudi socialisti se zanimajo za to. Imeli bi proti Jugoslovanski narodni stranki dobro agitacijsko sredstvo, češ: tudi ti se družijo z Lahi.

Da ne pozabimo na socialiste in komuniste. Zdej pred volitvami so se prebudi iz navideznega mrtvila in v Gorici že izhaja socialistični list »Proletarec«; bajé bo začel izhajati tudi neki komunistični list po trikrat na teden. Seveda bo tudi »Gor. Straža« pomnožila svoje izdanje, da bo kos volilni nalogi. Iz tega je jasno razvidno, da socialistov in komunistov še vedno ne smemo podcenjevati, dasi nimajo več one moči, kot so jo imeli recimo pred pol leta; ta ali oni bo glasoval za narodno listo; narodni čut je v našem ljudstvu pregloboko razvit, da bi ga bilo mogoče tako zlahka zatreti.

Posebno hud bo boj med fašisti in komunisti, če se ne obine drugače; to nam napovedujejo že vsi znaki. Pred nekaj dnevi, okrog 10. t. m. so se zopet spopadli med seboj, ker je fašiste bodla komunistična pesem. Rezultat: en mrtev, en ranjen, nekaj aretacij — naslednji dan vsi izpušeni. Med Slovinci je mnenje, da se fašisti med naše ljudstvo ne bodo upali.

Okrepitev male entente.

Praga, 19. aprila. (Izv.) Českoslovaški zunanji minister dr. Beneš je izjavil praškemu dopisniku lista »Echo de Paris«: Mala ententa bo z javnim aktom naznanila okrepitev svojih zvez, ki so postale potrebne vsled poizkusa povratka bivšega cesarja Karla. Minister je mnenja, da bo Mažarsko zadela notranja katastrofa, če bo nadaljevala sedanjo politiko.

Nove odredbe proti Nemčiji.

LDU Pariz, 19. aprila. (DunKU) »Echo de Paris« piše: Dozdeva se, da so na večerjšnji seji vojaških in gospodarskih izvedencev končnoveljavno določili meje ozemlja, ki naj se še zasede. To ozemlje obsega ruhrske pokrajine razen obrežij Hamma na severovzhodu in Iserlohna na vzhodu, zato pa na jugu okrožje Elberfeld. Vse ozemlje je 75 km dolgo in 25 km široko in šteje skoraj 4 milijone prebivalcev. Vojaško postopanje je primeroma enostavno, gotove posameznosti v gospodarskem oziru pa je treba še določiti, zlasti visocino pristojbin za pridelovanje premoaga, ki se cenijo na poldrogo milijardo zlatih mark na leto.

Divljanje fašistov na Reki.

LDU Bakar, 19. aprila. (ZNU) Pod vtisom energičnega pritiska raznih voditeljev aretiranih fašistov, ki so vrgli bombo na tramvaj na Reki, so bili aretirani fašisti izpušeni. Vsled ponovne intervencije so bili ti fašisti zopet aretirani in z njimi tudi karabinjerji, ki so jih izpustili. Teror fašistov se nadaljuje. V nedeljo zvečer so vdrli fašisti v stanovanje dr. Blažiča, podnačelnika Zanellove stranke, vrgli bombo, ki je težko ranila dr. Blažiča na očesu, njegovemu otroku pa odtrgala prst na roki.

Mednarodni dijaški kongres v Pragi.

Kakor znano, so pred meseci v zagrebškem Podpornem društvu akademikov zastopniki red vprašanje, da se odpošlje delegati na mednarodni dijaški kongres v Pragi. Do glasovanja sploh ni prišlo, pač pa do pretepa, ker se je večina dijaštva demokratskemu predlogu uprla z motivacijo, da je kongres v Pragi strankarska prireditve. Na ljubljanski univerzi je predlog, da Podporno društvo odpošlje delegate v Prago, propadel, ker ima društvo zgolj socialnohumanitaren značaj. Pač pa je tako zagrebška kakor ljubljanska vlada na-

značila precej visoko vsoto za delegate, ki so odšli v Prago od strani demokratskega dijaštva sploh. Poročila, ki zdaj iz Prage prihajajo, potrjujejo, da je kongres bil prireditelj čisto enostranskega značaja. Bili so za zastopniki liberalno-nacionalističnega dijaštva, glavno besedo so imela dijaška društva iz držav entente, katoliške organizacije pa sploh niso bile zastopane. To se je najbolj poznalo pri španskem zastopstvu, ki je prišlo v imenu 600 članov španske »Narodne zveze dijakov«. dočim šteje »Katoliška španska dijaška zveza« 14.000 članov, ki sploh niso bili vabljivi, dasi so ena najmočnejših dijaških organizacij sploh. Ko je šlo za priznanje posameznih narodnostnih skupin, je nastal veliki spor, se li imajo zastopniki Ircov in Škotov priznati kot posebne nacionalne skupine ali ne, ker so se temu upirali Angličani. Škoti so potem glasovali »Lida« vendarle dosegli, da so jih verificirali kot poseben narod. Isti list poroča, da se je veliko razpravljalo o priznanju Ukrajincev, ki so naposled bili izločeni. Jugoslovanski zastopniki demokratskega dijaštva so baje bili najboljši proti priznanju Ukrajincev, kar je seveda skrajno krivično, ker se posebna nacionalna zavest Ukrajincev po padcu carističnega centralizma danes mora vsekakor priznati, naj se to sklada z »unitaristično« teorijo ali ne. »Lida« konstatira, da kongres do pravega dela ni prišel, ampak se je le veliko govorilo in debatiralo. Banketi so sicer nekaj običajnega pri taki priliki, vendar bi se bilo od kongresa lahko zahtevalo kaj več. Internacionalna dijaška zveza na taki podlagi ne more prinesiti posebnega sadu. Prava dijaška internacionalna se ne more omejiti le na gotove narode, ker tak princip izključuje visoke kulturne cilje, ki so skupni vsem narodom brez razlike. Kulturno življenje Evrope itak trpi največ vsled ostre demarkacijske črte, ki obstoja danes med narodi po svetovni vojski, bodočnost človeštva pa kaže v čisto drugo smer. Veliko besedo je imela na kongresu tudi ameriška Y. M. M., »Zveza krščanskih ameriških mladih ljudi«, ki je neka čudna zmes protestantskega krščanstva s svobododomstvom. Da češko katoliško dijaštvo ni bilo povabljen, se spričo vsega tega razume. Na vsak način je bilo popolnoma utemeljeno, da se dijaštvo katoliškega nazora kakor tudi socialistično tega kongresa ni udeležilo.

Politične novice.

+ Shod SLS v Novem mestu. Včeraj na semanju dan se je vršil velik shod naše stranke v Novem mestu. Iz vseh občin obširnega okraja so se kmetje v obilem številu shoda udeležili. Poročal je g. dr. Kulovec.

+ Demokratska sodba o demokratski trgovinski politiki. Kreditno društvo Mestne hranilnice ljubljanske, o katerega odboru niti »Ponedeljek« ne bi mogel trditi, da v njem ne vladajo neomejeno najstrumnejši demokrati, je v svojem poročilu o poslovanju in računskem zaključku l. 1920 poročalo dobesedno tako-le: »Leto 1920 — dvanaesta poslovna doba našega kreditnega društva — je raz gospodarsko stališče premočeno vrlo zanimivo. V začetku leta smo dobili namesto starih, žigosanih in z markicami nalepljenih kronskih bankovcev nove kronsko-dinarske novčance. A dasi se je pri zamenjavi vzelo iz obteka 20 % papirnatih gotovine in se je za denarno edinico naše države določil dinar v razmerju h kroni 1 : 4, se s tem ni dvignila vrednost krone v inozemstvu, pa tudi dinar ni imel od te krivične relacije, ki ne vpoštevata kupovne vrednosti krone, nikake koristi. Ako pri tem razmerju ostane, je nam Prečanom odvzetega 3/4 premoženja v denarju, kar ne more ostati brez dalekosežnih škodljivih posledic v narodno-gospodarskem oziru. Škoduje pa to tudi notranji utrditvi naše mlade države. Gospodarski in politični razlogi govore za to, da naj se valutno vprašanje vzame vnovič in temeljito v pretres; zakaj v najtesnejši zvezi z ureditvijo valute je pojav draginje, ki povzroča mučne skrbi državnikom zmagovalcev in premagancev ter se čim dalje bolj čuti tudi v nevtralnih državah. Z novimi bankovci nam je prošlo leto prineslo pa tudi nove davke in povzročanje voznin, carin, pristojbin in davčnih bremen v obče. Vse to je splošno draginjo le še povečalo, našo mlado industrijo pa v njenem razvoju malodane zadušilo. Vihravost v trgovinski politiki je povzročila našemu trgovstvu mnogo škode, sitnosti in zamude časa.

+ Ali jih je sram lastne firme? »Učiteljski tovariš«, glasilo učiteljstva »na strogo stanovskem in strokovnem programu«, piše tirade o volitvah zastopnikov v višji šolski svet. Oglejmo si to strankarsko nepristransko! Izvoljeni so: Luka Jelenc, podpredsednik JDS in verni sluga Žerjavov, Janja Miklavčičeva, z dušo in telesom zapisa na JDS, obenem desna in leva roka nadzornika Rusa, med vojno enako gorečega agitatorja za vojna posojila kot zdaj za JDS, in Anton Gnus, nadučitelj, ki je na grobu Dav. Trstenjaka pel hozana svobodomiselstvu. Tako stoji stvar s policajdemokratsko večino v višjem šolskem svetu. Glasilo učiteljstva »na strogo stanovskem in strokovnem programu« pa vleče za nos vse učiteljstvo, ki ni pri JDS. Ali imajo gospodje okoli »Tovariša« ostalo učiteljstvo res za tako omejeno? Morda se drže Kvedrovega načela: »So ljudje, ki gledajo v svet neumno...« To je njihova stvar, a mi, ki nismo z njimi, člankarjeve neumnosti v zadnjem »Učiteljskem Tovaršu« že radi Kvedra odklanjamo. Dr. Skaberne naj pa začne s prosvetnim delom najprej pri svojem liberalnem učiteljstvu,

da ne bo pisalo budalosti, kakor IV. D in Kveder. No, podobnih cvetk raste na tem vrtu še mnogo.

+ Konferenca Hrvatske težaške stranke v Bosni. Dne 17. in 18. t. m. se je vršila v Sarajevu konferenca parlamentarnega odseka Hrvatske težaške stranke v Bosni in Hercegovini. Kot delegata Radičeve stranke sta prišla dva poslanca te stranke. »Hrvatska Sloga« bo objavila komunikacije in resolucije te konference.

Dnevne novice.

— Za naše krošnjarje. Ker se baš pričel najojtrgovaški pogajanja z Italijo, je ponovno se interventiral poslanec Skulj, da se našim krošnjarjem zagotovijo prosto krošnjarjenje v italijanskem ozemlju, posebno okupiranem kamor že desetletja zahajajo naši ljudje z izdelki domače obrti to je suho robo in lončarskimi izdelki. Za tisoče družin v kočevskem ozemlju je vprašanje prostega krošnjarjenja življenjskega pomena.

— Podaljšanje delovnega časa. »Službene Novine« z dne 15. aprila prinašajo naredbo ministrstva za socialno politiko, ki se glasi: »V manjših obrtnih delavnicah se more podaljšati delovni čas do 10 ur dnevno ali 60 ur tedensko. Pod majhnim obrtom se razume samostojno podjetje, v katerem se ne uporablja elementarna (kot n. pr. parna, vodna, električna itd.) moč, ampak je delo izključno ročno, a v podjetju ni zaposlenih več kot 5 delavcev. Obrtna podjetja, ki so sestavni del katerega večjega podjetja, se ne morejo posluževati te olajšave.«

— Potniška tarifa za luksuzne vlake. Od 1. maja dalje bo treba za vse luksuzne vlake, to je za vlake, ki so sestavljeni izključno iz spalnih, jedilnih in salonskih voz ali iz voz 1. razreda, poleg redne voznine lokalne tarife plačati še dodatek 25% in sicer tako za prevoz potnikov kakor tudi za prevoz prtljage in ekspressnih tovorov.

— Občni zbor »Vzajemne zavarovalnice«. Vsled nastalih težkoč se vrši občni zbor Vzajemne zavarovalnice z istim dnevnim redom dne 30. majnika ob 4. uri popoldne. 1413

— Umrli je dne 17. aprila v Zalogu pri Komendi gospa Marija Kvas roj. Kočar in ne Marija Kos, kot je bilo po nepravilni pomoti objavljeno v oglasu-partie v večeršnjem »Slovincu«.

— Koprivnica. »Po smrti je grevenja zastoj«, tako premišljuje sedaj posestniki tukajšnje občine, ki so podpisali kandidatno listo kmečke Samostojne stranke. Podpisatelji pravijo — vsaj več teh — da ne vedo, kaj da so podpisali. Trdijo, da šele potem, ko so podpisali svoje ime in »sprejemem«, je samostojni župan Mart. Maruša dal napisati... »Kmečka samostojna stranka«. Velike zasluge zato ima baje brežiški glavar g. Koropec, ki je na počnem shodu županov v Kozjem 7. apr. med drugim dal navodilo: »Samostojna ali gospodarska stranka«. Zakaj ni mogel izgovoriti tudi »Kmetiska zveza«; diši po pristranosti. Občinski pisar oče Bračun izborni pomaga. Drži pa s samostojnim županom M. Maruša, ker ima le-ta kot načelnik cerkvenega stavebenega odbora vendar le še kako besedo za Bračunovega zeta M. Žlendera, kateri opravlja službo cerkvenika in organista v nemalo nezadovoljnost mnogih faranov. Kaj pa, če tudi ta vleče na tihem jarem samostojnih? Kaj pravi g. župnik nato? Svetovalo naj bi se mu, da gre k samostojnim v službo. Tam bo pel miserere in veliko zaslužil, saj je stranka kapitalistov!

— Mrčna sela. Ideal-može! Vsi dobri. Odločili so se za enotno kandidatno listo KZ. Pomotoma pa so napisali Gospodarska stranka. Kaj so naredili, zapazivši to zmoto? Poslali so lastnoročno podpisano izjavo in pojasnilo vsi kandidati in namestniki, 16 po številu, da naj se črta Gospodarska stranka in naj se napiše Kmetiska zveza, da ne bi kdo mislil, da je Mrčna sela samostojna. Zvela zavednost!

— Veliki Kamen. Slava in čast tej občini! Zdržali so se za enotno listo Kmetiske zveze, četudi je velika občina.

— Ljudsko štetje na kočevskem ozemlju izkazuje uradno 12.576 ljudi z nemškimi materinskimi jeziki in sicer v okrajnem glavarstvu Kočevje 9803 (v sodnem okraju Kočevje 9146, v sodnem okraju Lašče 47, v sodnem okraju Ribnica 310), v okrajnem glavarstvu Novo mesto 221 (občina Črnomelj 1890, občina Poljane 341, občina Smuka 518), v okrajnem glavarstvu Črnomelj 554 (večina v občini Planina). Za Avstrijo je otihralo čez 800 ljudi, samo v glavarstvu Kočevje 700, z večine za to, da se izornežje vojaški dolžnosti, n. pr. občina Kočevje 71, občina Koprivnik 156, občina Nemška loka 63 (od 211 prebivalcev), občina Polom 871 (od 897 prebivalcev). — Občine Kočevje, Draga in Trava imajo slovensko večino, vse druge kočevske občine nemško, a povsod znatne slovenske manjšine.

— Cene šolskih knjig. Na nekatere pritožbe, ki prihajajo iz občinstva, in na članke v listih o visokih cenah šolskih knjig, javlja podpisano poverjenstvo, da je vsestransko in temeljito preiskalo to vprašanje, zaslišalo noštine knjigotrožec in založniške šolskih knjig ter ugotovilo, da so dobavni stroški tiskovnih del in režijasti stroški tako visoki, da založniki, oziroma knjigotrožci ne morejo šolskih knjig ceneje prodajati, nego so jih prodajali doslej; da prodajajo šolske knjige, ki so izšle v letih 1920 in 1921 v Sloveniji, le po cenah, katere so natisnjene na naslovnom listu, prištevši tem cenam uradno dovoljene 10% (na ljudskošolske), oziroma 20% (za srednješolske knjige) draginjske doklade; da so v lokalnem prometu, to je v Ljubljani sploh opustili omenjeno draginjsko doklado; da so vsled draginjskih razmer, zlasti radi ogromnih režijastih stroškov, bili primorani starim knjigam z dnem 1. februarjem 1921 zvišati prodajne cene in da je ta povisek upravičen; naposled da cere za živila, druge življenjske potrebščine in vsakovrstno blago razmerno zelo prekašajo ceno šolskih knjig. — Poverjenstvo za uk in bogostanje.

— Zagorje ob Savi. Prihodno nedeljo, dne 24. t. m. bo v dvorani Zadrškega doma aktualno skioptično predavanje »Kulturni boj v prvih treh stoletjih krščanstva«. Začetek ob pol 4. uri popoldne. Vabimo.

— Naš list. Ministrstvo prosvete naznanja z naredbo z dne 25. februarja 1921 št. 6600, da bo začel v Beogradu izhajati »Naš list« za učence ljudskih šol in dijakov nižjih razredov srednjih šol. Namen lista bo delovati za popolno ujedinenje troplemenskega naroda s tem, da bo prinašal raznovrstne na višku napredka stoječe članke. List bo

izhajal po enkrat na mesec in bo stal do konca leta 36 kron, zanaprej pa letno 48 kron. Prav, proti temu nimamo nič, da si naši bratje ustanove tudi za šolsko mladino potrebne liste. Ne gre nam pa v glavo, kako pridemo Slovinci do tega, da se nam ukazuje, da je treba za vsako šolo naročiti vsaj toliko izstisov, kolikor je razredov. Mi smo s mladinskimi in otroškimi listi zadosti preskrbljeni, če je pa še kakva vrzel, naj se izpolni s domačim blagom. Srbske liste bomo čitali v originalu, prestave odklanjamo! Ali pa smo morda Slovinci s svojim duševnim kapitalom prišli že tako na konec, da nas morajo umetno hraniti?

— Položaj vojnih vdov in sirot. Od septembra leta 1920. čakamo in prosimo za pokojnino. Danes se ne vemo kaj je z zadevo, bo li prišla kdaj v tir ali res nikoli. Čudno se pa nam zdi, da se nas pusti čakati in hoditi od Poncija do Pilata, dasi so dali naši padli možje lep zgled, ko so odšli takoj na prvi poziv — na fronto. — Naši možje so šli v osrednje o svojem času — nas pa zapostavljajo. Od najvišjega uradnika do najnižjega sluge imajo poveljne draginjske doklade, nam pa se je še to malo odvzelo. Vailjuje se nam tudi misel, da vdova, katere mož je padel v najlepših letih v vojski, je bil tudi v službi države. Čutimo, da se nam dela krivica, ko zremo, da se le tiste žene smatrajo za državljanke, katere imajo ob sebi moža. Ali se ne bi pomislilo, da je tudi vdova s sirotami brez očeta v skrb za obstoj svoj in otrok, da je za nje ista visoka cena življenja, obleki, stanovanju, kakor onim, katerih očetje še žive. Zalostno, da je takoj po vojski umrlo vse sočutje do vdov in sirot, dočim so še grozni časi dražnje na površju. Rane, katere nam je zadala vojska, naj celimo z zavezanimi rokami same, to je, vzgajamo in hranimo naj otroke brez sredstev. Čujte, ali ni bridko, ko tožimo o bedi, pomanjkanju, pa se nas zavrača, da plačujejo invalidski davek, in so mnogi mnenja, da prejemamo bogžna koliko pokojnine, katera pa je v resnici tolika, da je ni ni. Mesto da bi se naše globoke rane celile, pa nam še nove zadajajo. Mislimo, da bi se v tem pogledu tudi za nas že lahko kaj storilo. Apeliramo na deželno vlado, da se zave dolžnosti in v tem pogledu!

— Bivši avstrijski minister povožen. Danaj, 19. aprila. (Izv.) Bivši finančni minister Rihard Resch je bil povožen od električne železnice in zadobil težke telesne poškodbe. Njegovo stanje je opasno, vendar pa ne brezupno.

— Dražba lava. Dne 30. apr. 1921 ob 10. dopoldne se bo pri ljubljanskem okr. glavarstvu v sobi št. 3, potom javne dražbe oddal v zakup lov občine D. M. v Polju za 5 letno dobo, t. j. od 1. julija 1921 do 30. junija 1926. K tej dražbi se vabijo zainteresirani s pristavkom, da morejo dražbene pogoje vsak dan ob navadnih urah na ljubljanskem okrajnem glavarstvu vpogledati.

— Zidarski mojstri, pozor! Občina št. Peter pri Novem mestu odda 24. t. m. ob 3. uri popoldne v občinski pisarni na javni dražbi več zidarskih del. Pogoji in proračuni vsak dan na vpogled pri županstvu.

— Prodajalec žganja v pojasnilo. Deželna vlada za Slovenijo je dne 5. t. m. razveljavila naredbo št. 198 z dne 5. maja 1920, glasom katere je bilo splošno prepovedano točenje in prodajanje žganij opojnih pijač. Vse veljavne pa je še vedno naredba ministra za notranje zadeve z dne 13. novembra 1919, št. 752, katere člen 1. se glasi: »Po navratističnih gostilnah, kavarnah, zganjetočih in v vseh drugih prodajalnicah alkoholnih pijač in v podobnih lokalih je prepovedano točiti in prodajati od sobote ob 6. zvečer do ponedeljka ob 11. uri dopoldne žgane pijače: žganje, liker, rum, konjak itd.«. Toliko v vednost zainteresentom, ki bi v slučaju prestotka te naredbe lahko zapadli v kazen od 100 do 1000 K oziroma v izgubo koncesije.

— Uboj v Spodnjem Berniku. Ko je prišel 2. t. m. k družbi fantov v Spodnjem Berniku Blaž Jenko, ga je udaril Andrej Stare z vilami od zadaj po glavi in mu prebil lobanjo, vsled poškodbe je Jenko 3. aprila umrl. Orožniki so Stareta zaprli.

— Stari grehi. Po razsulu avstrijske armade se je dočovelila družba petih Vičanov in Glinčanov, da so pod pretezo, da so vojaška patrulja, ki rekvirira živino za častniško obednico v belgijski vojskinci, izvabili stražnik Francu Japlju 4 vole in 2 kravi. Rekvirirano živino so prodali, izkupiček pa večino manj ponili po gostilnah. Čela zadeva se je vlekla. Končno je obsodilo dež. sodišče Franca Roneza na 5 tednov, Antona Oblaka na 7 tednov, Ivana Oblaka na 4 tedne, Antona Selana na 4 tedne in Janeza Avbelja na 5 tednov ječe.

Ljubljanske novice.

lj Shod somišljenikov SLS šolskega okraja bo danes ob 8. uri zvečer v Jugoslovanski tiskarni, III. nadstropje. Somišljeniki, pridite vsi!

lj Somišljeniki SLS za dvorski okraj (volišče v obrtni šoli in realki) imajo stanek v četrtek ob 8. uri zvečer v konsumnem društvu, Kongresni trg 2. — Dolžnost vseh somišljenikov je, da se sestanka zanesljivo udeležijo!

lj Sestanek duhovščine ljubljanskega mesta bo danes ob 5. popoldne v posvetovalnici Jugoslov. tiskarne.

lj Ljudski oder priredi v nedeljo 24. t. m. ob 8. zvečer noviteto »Navadni človek«, komedijo v treh dejanjih. Iz prijaznosti sodeluje »Trnovski dijaški orkester«. Predprodaja vstopnic se vrši v trafiki g. Modic in v prodajalni Nove založbe.

lj Seja ljubljanskega okrožja J. S. Z. se vrši danes ob pol 8. zvečer v spodnjih prostorih I. Del. konsumnega društva. Prosim točnosti. — Podpredsednik. (K)

K demonstracijam v operi. Prejeli smo: K poročilo o sobotnih demonstracijah v operi v »Slovincu« od 17. aprila, kjer navajajo med aretiranci imenoma tudi Ivana Medveda, »brata pevke Cirile Medvedove«, pripominjam sledeče: Družba okrog vodstva naše opere bo morda skušala zmanjšati moralni efekt omejenih demonstracij na ta način, da jih bo prikazovala kot učinek kakih intrig nas starih nasprotnikov sedanega opernega vodstva, — dočim so v resnici v svojem postanku brez dvoma spontane in dokazujejo, da se odpirajo oči vedno širšim krogom občinstva. Da ne bo kdo domneval, da je pevka Cirila Medvedova nagovorila svojega brata, naj demonstrira v gledališču, naj se razve ta tudi sicer zanimiva okoliščina: Moj brat za ta večer sploh ni imel vstopnice in je prišel na stojišče le tako, da

je ponudil član opernega zbora Zupan tudi njemu prosto vstopnico, z roko pisano in glase se za štiri osebe. Drugi gospodje, ki so prišli na takšno karto noter, so pridno aplavdirali in denuncirali demonstrante, o mojem bratu pa je gospod Zupan po dogodku obžaluje izjavil, da se je — zmotil, ko mu je izposloval vstop. (Zakaj je ta gospod tako darežljivo spuštal mladino na stojšče? Ali ne pojasnjuje to početje aplavza pri tej in pri sličnih prilikah? In kako se ta zapravljivost zagovarja ob ogromnem deficitu našega gledališča? In kje so za gospodarstvo odgovorni činitelji? In tako dalje, kje je konec vprašanj?) — Cirila Škerlj-Redvedova.

lj Umrja je včeraj, dne 19. t. m. opoldne v Leonišču gdnca Ana Kolar sestra mil. gosp. stenoške dekana. Pogreb bo v četrtki popoldne ob 2. uri iz Leonišča. Blaga pokojnica, ki je skoro 40 let požrtvovalno stregla svojemu gospodu bratu, naj v miru počiva!

lj V Rokodelskem domu je bil v nedeljo, 17. t. m. zaključek strok. čevlarskega tečaja, združen s razstavo risb in čevlarskih izdelkov, izvršenih na tečaju. K prireditvi se je zbralo mnogobrojno občinstvo, zlasti iz obrtnih krogov. Društveni predsednik g. Alojzij Stroj je pozdravil udeležence, predvsem zastopnika ministrstva trgovine in industrije, oddelek Ljubljana, g. okr. glavarja dr. Rateja, zastopnika trgov. in obrtne zbornice podpredsednika g. Ivana Ogrina, potem zastopnika mestne občine dr. Letnarja, dalje zastopnika urada za pospeševanje obrti, komisarja Brozoviča, potem zastopnike Obrtne zveze itd. V svojem govoru je dalje poudarjal pomen razstave za posamezne pomočnike kakor za čevlarsko obrt in za obrtni stan sploh. Zahvalil se je vsem, ki so pripomogli, da se je tečaj mogel vršiti, zlasti uradu za pospeševanje obrti in strokovnemu učitelju g. Karlu Majcetu. Zastopnik ministrstva za trgovino in industrijo, g. okr. glavar dr. Ratej, je izrazil svoje zadovoljstvo nad lepo uspešno razstavo in v prepričljivih besedah vzpodbujal mlade rokodelce, naj neumorno delujejo za vsestranski razvoj in napredek svoje obrti. G. dr. Letnar je izjavil, da bo mestna občina vedno z zanimanjem zasledovala vse, kar se stori v prosep obrti in je priporočil, naj društvo pri svojem stremjenju za napredek obrti vedno vztraja. Strokovni učitelj g. Karol Majce je razdelil udeležencem tečaja obiskovalna izpričevala in obljubil pri vodstvu nadaljnjih tečajev vedno sodelovati. — Zastopniki oblastev in organizacij so si nato podrobno ogledali razstavo, ki prica o velikih spretnostih strokovnega učitelja, kakor tudi o pridnosti in vztrajnosti udeležencev tečaja. Kakor smo izvedeli, se vrši v društvu sedaj tudi krojaški strokovni tečaj, kateremu bodo sledili še drugi tečaji. Društvo, ki tako lepo vodi povik in vzgojo rokodelcev želimo pri njegovem plemenitem delu vsestranske podpore in najlepših uspehov.

lj **Prosvetno društvo za frančiškansko župnijo** priredi v petek, dne 22. t. m. ob 8. uri zvečer predavanje v navadnih prostorih. Predava g. prof. dr. Josip Puntar. Člani in prijatelji, pridite!

lj **Jugoslovanski kreditni savod** v Ljubljani, Marijin trg št. 8 nam poroča, da je imel lani 128 milijonov kron prometa ter ima dva in pol milijona kron jamstvene glavnice. Hranilne vloge in vloge na tekoči račun obrestuje 1 1/2 % od dne vloge do dne dviga vsak čas brez odpovedi.

lj **Venec Kovačev**, Ljubljani, ki včasih vseeno kaj pametnega zgruntajo, govore, da si je kupil Kovač sam tisti preklicani venec. Menda ne iz fonda za pretepanje Kogoj ali operacijske kase za vzdrževanje gnile strehe nad glavo gledališke uprave, kot pravijo porodneži? Če mi drugi ne kupijo venca, si ga bom pa sam!

lj **»Udruženje graditeljev kr. S. H. S.«** ima svojo prvo glavno skupščino v Ljubljani na dan 1. maja t. l. V »Udruženju« je do danes včlanjenih 5 sekcij in sicer zagrebška, osješka, sarajevska, splitska in ljubljanska.

lj **Kolo Jugoslov.** sester ima svojo odborovo sejo v petek 22. 4. ob 5. popoldne v risalnici v Mladiki.

lj **Na šoli pri sv. Jakobu** se vrši vsak ponedeljek in petek ob 8. zvečer tečaj za srbohrvaščino. Poleg literature se goji tudi konverzacija. S prihodnjim petkom prične g. predavateljica s ciklusom srbskih narodnih pripovedi. Obile udeležbe in zanimanja prosi odbor Kola jugoslov. sester.

lj **Riječka Jugoslov. stranka**. V svrhu ustanovitve skupine v Ljubljani pride te dni semkaj urednik tednika »Riječki Glasnik«, g. Krznarič. V to svrhu se bo vršil sestanek, na katerega se že sedaj opozarja javnost, posebno pa reški državljani in ostali Primorci. Dan in kraj sestanka se bo javil pozneje v časopisih.

lj **Nesreče**. Levo roko in nogo si je zlomila dveletna Mara Šetina v Florijanski ulici, ko je padla s hodnika. — Konj je poškoval Codelijevega hlapca Franca Suštersiča. Konj se je splašal, podrl Suštersiča na tla in ga nevarno poškoval.

lj **»Samopomoč«** v Ljubljani nadaljuje občni zbor dne 28. t. m. ob 20. zvečer v veliki dvorani Mestnega doma. Vstop dovoljen le članom proti legitimaciji. — Načelstvo. (k)

lj **Dva poročna prstana** sta se izgubila 9. t. m. od trgovine Mencinger na sv. Petra cesti do trgovine Reiser v Komenskega ul. Najditelj naj ju odda proti dobri nagradi v uredništvu našega lista.

Veliko protestno zborovanje in manifestacija ljubljanskih akademikov.

Včeraj popoldne se je vršilo radi nečutenih sobotnih dogodkov in proti neznosnim razmeram v upravi gledališča, veliko protestno zborovanje celokupne akademske mladine. Velika dvorana na univerzi je bila nabito polna, ko je predsednik Ude v prepričevanem govoru opisal potek dogodkov, o katerih smo že poročali. Pozval je akademsko omladino, katere dolžnost je, da se bori proti vsem izrodrom in javnem življenju, da složno nastopi za svoje pravice in proti korupciji. Njegov govor je bil sprejet z burnim odobravanjem. Akad. Plestenjak je nato prečital resolucije: Na deželno vladu: na upravo gledališča; na policijsko ravnanje. V resolucijah se zahteva zadostenje za prizadete krivice, dalje se zahteva, da se strogo kaznujejo vsi, ki so izpade proti akademikom zakrivali in da se iz uprave gledališča odstranijo vse nesposobne in koruptivne osebe. Resolucije so bile soglasno in z navdušenjem sprejete. — Velika-sten je bil spraved, katerega se je udeležilo do 800 akademikov, ki so v vzornem redu odko-

rakali pred operno gledališče, kjer pa niso dobili upravitelja. Odšli so pred deželno vladu. Deputaciji, ki je izročila spomenico, je deželni predsednik dr. Baltić izjavil, da ni dovolj informiran (17), da pa bo strogo postopal proti policijskim organom, ki so se pregrešili. Isto je izjavil tudi policijski ravnatelj. Spreved je odšel nato pred dramsko gledališče, kjer je imel upravni svet sejo, a je isto prekinil in se preden so akademiki prišli tja, urnih nog odšel na svoja stanovanja. Radi tega se je akademska mladina zbrala ob pol osmih zvečer pred opernim gledališčem. Deputaciji je intendant g. Juvancić izjavil, da mu ni znano, kdo da je poklical policijo, da mu ni znano, kdo da je dovolil, da se uporabi gledališka pisarna za stražnico, z eno besedo, da mu sploh ničesar ni znanega. Omladina je z ozirom na tak odgovor zastavila vse vohde in ponovno poslala deputacijo, kateri je g. Juvancić izjavil sledeče: Proti g. Rukavini ne morem postopati, ker je nastavljen od centralne vlade. G. Kovača sem kaznoval s 400 kronami in strogi ukorom. G. Trebuhoviča z 200 K globe in ukorom. Proti baletnemu mojstru Pohanu, ki je ponudil akad. Zarniku vse vstopnice za »Carmen« brezplačno na razpolago, da zbere ljudi, ki bi bili pripravljani aplavdirati, bo najstrožje postopalo. Dalje je pooblastil deputacijo, da v njegovem imenu izjavi, »da iskreno obžaluje vse nelegalnosti, ki so se vršile na večer demonstracij, dne 16. t. m. od strani osebja, ki je podrejeno gledališki upravi in da se bo proti vsem, ki so nelegalnosti zakrivali, najstrožje postopalo.« Dovolil je, da smejo akademiki po starih cenah na stojšča. Z izjavo, da celokupna akad. mladina stoji za g. Lajovicem, ki zahteva remedure: In capite et in membris, je poverila nalogo daljnega nastopa posebnemu odboru in se mirno razšla. Predstava je zamogla ob pol desetih priti ob popolnoma praznem dijaškem stojšču.

Najnovejša poročila.

VČERAJSNJA SEJA KONSTITUANTE.

Belgrad, 19. aprila. 18. sejo ustavotvorne skupščine je otvoril predsednik dr. Ribar ob 9. uri 30 min. Prečital se je zapisnik zadnje seje, ki se je odobril brez izprememb. Predsednik dr. Ribar sporoči početkom seje, da se bodo v bodoče vsak dan pred sejo prečitali vsi poslanci, ker jih je bilo pri včerajšnji seji navzočih nezadostno število. V bodoče se bo proti od-sotnim poslancem postopalo po poslovniku. (Odobravanje.) Nato se prečitajo došle prošnje in pritožbe, ki se odkazujejo pristojnim odsekom. Poročevalec verifikacijskega odseka dr. Mogorović sporoči za tem, da je odobrena ostavka poslanca Stojana Protića in da se poziva na njegovo mesto za poslanca Aleksander Dodić.

— Dr. Laza Marković (radikalec): To poročate Vi v svojem imenu. — Dr. Momčilo Ivanić: To je falzifikat. Mi nismo imeli nobene seje in nismo ničesar sklenili. (Velik hrup pri radikalcih in Narodnem klubu.) — Dr. Jovan Mogorović: Ni resnica, prosim da se mi da beseda, ker moram odgovoriti. To ni istina. To ni noben falzifikat. Štiri mesece se že ta ostavka kisa. Vi držite političnega mrtveca v klubu, pokopajte ga gospod! (Velik hrup in protesti pri delu radikalcev in Narodnem klubu.) — Dr. Momčilo Ivanić: To je falzifikat, gospoda. Verifikacijski odbor ni imel seje. — Posl. Vujić: To je falzifikat. Dajte mi, gospod predsednik besedo, da govorim. — Dr. Momčilo Ivanić: To je falzifikat, sram Vas bodi. Vi bi morali imeti sejo verifikacijskega odseka. — Poročevalec dr. Mogorović: Ne žalite! Skupščina ima sedaj sklepati. — Predsednik Ribar: Gospoda! Stvar ni završena. To poročilo se bo tiskalo in razdelilo poslancem. — Dr. Ivanić: Verifikacijski odsek ni imel seje in se ne more sklepati. To je falzifikat! (Velik hrup.) Posl. Stjepan Barić (Jugoslovanski klub): Verifikacijski odsek ni imel seje, kako more biti kako poročilo?! — Posl. Vujić: To je falzifikat. Prosim gospod predsednik za besedo, da pojasnim, da verifikacijski odsek ni imel seje. — Posl. Stjepan Barić kliče, da je to škandal in vprašuje, kdaj je bila seja verifikacijskega odseka. Pravi, da se to poročilo ne more tiskati. (Hrup in protesti med poslanci, prepri in pojasnjevanja.) — Predsednik Ribar: Prosim, tukaj je poročilo verifikacijskega odseka. — Posl. Stjepan Barić: To je naveden falzifikat. (Hrup pri radikalcih, Narodnem in Jugoslovanskem klubu. Medsebojno pojasnjevanje poslancev izven poslan. mest.) Predsednik prosi, naj poslanci ne debatirajo med seboj in naj zavzamejo svoja mesta. Velikemu hrupu med poslanci omenjenih klubov se pridružijo tudi komunisti. Predsednik poziva k redu in zavzame svoje mesto. Dr. Ribar: Hočem prečitati poročilo odseka. (Veliki protest pri radikalcih.) Poslanca dr. Ivanić in Vujić protestirata in pravita, da je poročilo falzifikat in da se ni vršila seja verifikacijskega odseka. Komunistični poslanci odidejo skupno s poslanci Narodnega kluba iz klopi med velikim hrupom, pri čemer debatirajo s poročevalcem dr. Mogorovićem in ostalimi člani verifikacijskega odseka, ki so podpisali poročilo. Predsednik dr. Ribar kliče k posluhu. Hrup je tolik, da se ne razume nobena beseda. Predsednik sporoči, da je sprejel poročilo verifikacijskega odseka. (Ponoven silen hrup.) — Dr. Ivanić zahteva, naj se seja prekine. Predsednik prekine sejo ob 10. uri 30 min. Vsi poslanci odidejo v klubove prostore, kjer so se vršila posvetovanja. Ob 12. uri otvori predsednik zopet sejo.

VLADA OSTANE TRDOBUČNA.

Belgrad, 19. aprila. (Izvirno) Popol-danska seja konstituante se je pričela ob pol 5. uri. Socialisti Divac je nadaljeval svoj govor, ki ga je moral včeraj prekiniti vsled nezadostnega števila navzočih poslancev. Kritiziral je socialno-ekonomske odredbe ustave. Zahteval je socializacijo, izvedbo agrarne reforme in apeliral na vladno večino, naj spremeni ustavo, če hoče ljudstvu dobro. Nato je govoril dve uri poročevalec ustavnega odbora dr. Laza Marković, ki je odgovarjal vsem opozicijskim predgovornikom. Govoril je obširno o zahtevah Hrvatov, Slovencev in Radića. O zahtevi Jugoslovanskega kluba po avtonomiji je izjavil, da vlada pod nobenim pogojem ne bo sprejela zgodovinskih pokrajin. Ob 8. uri zvečer je bila seja zaključena. Jutri bo v imenu Jugoslovanskega kluba govoril dr. Šimrak, v imenu republikancev Lazarević, v imenu radikalcev Ljuba Jovanović.

VLADO TEPE LASTNA KORUPCIJA.

Belgrad, 19. aprila. (Izvirno) Muslimani iz južne Srbije neprestano zahtevajo izpolnitev svojih zahtev v vprašanju agrarne reforme. Stavljajo iste zahteve kot bosenski muslimani. Pašić je v silni zadregi, ker so demokrati iz južne Srbije izjavili, da bodo izstopili iz demokratske stranke, če bo vlada ugodila muslimanom.

PROTIC IN RADIČEV USTAVNI NAČRT.

LDU Belgrad, 19. aprila. (ZNU) »Politika« poroča, da je Stojan Protić izjavil Radičevemu odposlancu dr. Basariću, ki ga je posetil in mu prečital Radičev ustavni načrt, da je ta načrt gola fantazija.

PRIHODNI PAPEŽEV KONZISTORIJ.

Rim, 19. aprila. (Izvirno) Agenzia Stefani poroča, da se bo prihodnji papežev konzistorij vršil 10. junija.

ČEŠKOSLOVAŠKA SKUPŠČINA IN ZUNANJI POLOŽAJ.

Praga, 19. aprila. (Izvirno) Predsednik narodne skupščine je z ozirom na notranji in zunanji položaj sklical prihodnjo sejo skupščine na 19. maja.

PRAGA—PARIZ.

Pariz, 19. aprila. (Izvirno) Jutri pride v Pariz deputacija praškega občinskega sveta z županom dr. Baxo na čelu. Deputacija bo gost pariske občine.

9000 SLUŠATELJEV NA DUNAJSKI UNIVERZI.

Dunaj, 19. aprila. (Izvirno) V poletnem semestru se je na dunajsko vseučilišče vpisalo nad 9000 slušateljev, med njimi je visok odstotek dijakov iz inozemstva, posebno iz Jugoslavije.

AMERIKA NA KONFERENCI V PORTOROSE.

LDU Pariz, 19. aprila. (Havas) Kakor poročajo listi, je sklenila vlada Zedinjenih držav, odposlati na konferenco v Portoroce, ki bo uredila finančne in gospodarske probleme v Srednji Evropi, svojega odposlanca, ki se udeleži posvetovanj, katera se začne 30. aprila, kot oficialni opazovalec.

Orlovski vestnik.

Fantovski večer šentpeterskega Orla se vrši danes ob 8. uri zvečer. Pridite zanesljivo vsi!

Dijaški vestnik.

d Občni zbor kamniške podružnice SDZ bo 21. aprila ob 2. uri popoldne v dvorani Akad. doma. Vsi tovariši akademiki, bogoslovci in srednješolci se ponovno opozarjajo, da se ga sigurno udeležijo, da se končno vendar enkrat dogovorimo o svojih političnih nalozah in sestavimo načrt za delo v bodoče. — Odbor.

d Zaria. — Na rednem obnem zboru jugoslovanskega katoliškega akademičnega društva »Zaria« v Ljubljani dne 14. t. m. se je odobro konstituiral tako-le: Predsednik: Jerina Ciril, tehn.; podpredsednik: Radšel Franja, med.; tajnik: Planina France, fil.; blaginik: Rojsek France, fil.; I. knjižničar: Sediv Ivan, fil.; II. knjižničar: Grošelj Milan, fil.; gospodar: Hutter Jože, fil.; arhivar: Žužek Lojze, fil.; zapisnikar: Presker Janko, fil.

Turistika in sport.

Izredni občni zbor S. K. »Ilirije« se vrši 27. t. m. ob 20. uri na verandi hotela Union. V slučaju nesklepčnosti se v smislu društvenih pravil vrši pol ure kasneje in je sklepčen ob vsaki udeležbi. — Dnevni red: Volitev novega odbora. (k)

Prosveta.

pr Slovenska stenografična čitanka. Priredil prof. Adolf Robida. Ta lepo opremljena čitanka je ravnokar izšla v zalogi Jugoslov. knjigarne v Ljubljani. Sestavljena je tako, da jo lahko uporabljajo meščanske, trgovske in srednje šole. Ima 11 pesmi lirčne in pripovedne vsebine, 2 daljša, leposlovna spisa, 5 zgodovinskih in znanstvenih člankov, 4 trgovske sestavke, recila in pregled razvoja slovenske stenografije. Stenografična čitanka naj učitelj uporablja kot dovršitev, poglobitev in praktično vajo, ko je prišel v Novakovi učni knjižni do § 20. Prav dobro pa bo služila knjižga tudi v drugem, debatnem letu kot ponovilo korespondenčnega pisma v začetku šolskega leta. Knjiga je tiskana na finem papirju. Avtogram, ki ga je mojstrsko dovršil profesor Josip Osana, kakor tudi delo litografičnega oddelka Jugoslovanske tiskarne, zasluži popolno priznanje. Knjiga velja 32 K in se dobi v vseh knjigarnah.

Gospodarstvo.

BORZA.

g Zagreb, 19. aprila. (Izv.) Na današnji borzi je bilo veliko povpraševanje po Italiji. Deviza Italija je po kratki baisse zopet poskočila do 670. Tudi po sklepu borze deviza Italija še vedno raste. Berlin je bil izredno slab, ravnotako je bila tendenca Dunaja povprečno slaba. Današnja borza notira: Budimpešta 50—51 (48—50.50), Berlin 225—226.50 (227—227.50), Italija 662—670 (640—648), London 554—561 (558), Newyork 139.50—140 (141 do 142), Pariz 10.08—10.10 (10.10—10.16), Praga 196—196.50 (196—197), Curih 24.50 (24.75), Dunaj 22.30—22.45 (22.40), dolarji 138.50 do 139.50 (139.50), avstrijske krone 23 (23.50—24), carski rublji 75—82, češkosl. krone 191 (191), napoleonidori 475—478 (473—480), nem. mark (kefblago) 228 (223), leji 212 (212—213), lire 650 (620—635). V oklepaju kurzi prejšnjega dne.

Dunaj, 19. aprila. (Izv.) Zagreb 447.50 do 451.50 (441—445), Belgrad 1790—1810 (—), Berlin 1009—1015 (1012—1021), Budimpešta 237—239 (232—234), Milan 3090—3110 (2915 2935), Praga 874—880 (875—881), Newyork 638—642 (630—634), Pariz 4655—4695 (4520 do 4560), Curih 11.125—11.175 (11.925 do 11.975). V oklepaju kurzi prejšnjega dne.

g Občni zbor Zadrugne gospodarske banke se vrši v četrtak 28. aprila t. l. ob 11. uri popoldne na verandi hotela Union. Na dnevnem redu je poročilo upravnega in nadzorstvenega sveta, odobritev bilana; ugovovitev pogojev nove subskripcije, volitev nadzorstvenega sveta in slučajnosti. Delničarji, ki se hočejo udeležiti obnega zbora, morajo položiti 8 dni pred obnem zborom vsaj pet delnic pri blaginji Zadrugne gospodarske banke v Ljubljani.

g Cene mesa v Parizu. Medtem ko so cene mesa v Ljubljani v zadnjem času občutno poskočile, so iste začetkom aprila v Parizu padle za 20 do 25 %. V naši valuti so »seveda« te cene še vedno precej visoke, toda pomisliti moramo, da je Pariz velik konsumni centrum, dočim smo tu v Sloveniji sredi važnega produkcijskega rajona. Tudi je seveda stanje naše valute abnormalno. Od 8. aprila nadalje so bile določene v Parizu sledeče cene (stare cene v oklepajih). Govodina: Beefsteak 13 (17.30) frankov. Pečenka I. vrste: 10 (17) frankov. Pot au feu: 7.50—5.50 (10.80—8.60) frankov. Prsa: 5.50 (8.60) frankov. Ovčje meso: Stegno: 12.30—11.60 (16.30—15.70) frankov. Reberca: 6.50 (8.30) frankov. Telefonina: Prsa: (12.60) frankov. Reberca 11.50 (14) frankov.

g Potrdila o carine prostem uvozu. Ministrstvo trgovine in industrije, oddelek za industrijo in obrt v Belgradu, je izdalo dne 6. aprila 1921 pod števil. 1254 odlok, glasom katerega je edinole ono pristojno za izdajanje potrdil, da se gotove vrste predmeti ne izdelujejo v naši državi ali pa v nezadostni množini. Le taka potrdila morajo vpoštevati carinarne pri oproščanju carine. Interesenti se opozarjajo, da se v bodoče že vnaprej obrnejo na ministrstvo trgovine in industrije, oddelek za industrijo in obrt v Belgradu za navedbo vseh predmetov, ki jih bodo v kratkem času importirali. Prošnjo je kolekovati z 2 dinarjema in priložiti za vsako zaproseno potrdilo kolek za 5 dinarjev. Vse predmetne prošnje se rešujejo kot nujne še isti dan, ko jih prejme ministrstvo, in izdana potrdila veljajo za daljšo dobo.

g Naš papirnat denar se je od zadnjega izkaza Narodne banke zopet pomnožil za 52,515.945 dinarjev in znaša sedaj 3.500.356.240 dinarjev.

g Davke revidirajo. Iz Belgrada prihaja vest, da bo v ministrstvu za finance posebna komisija revidirala dosednji davčni sistem.

g Proračun Francije. Izdatki francoske republike so proračunali za leto 1921. s 60 milijardami frankov, medtem ko se proračunali dohodke z 22 milijardami frankov. Francija hoče zmanjšati deficit tudi z opustitvijo znatnega števila uradnikov.

g Poziv na prijavo zlog lesa v svrhu dodelave vagonov. Vladni komisar pri Odseku za lesno industrijo za Slovenijo v Ljubljani, Šelenburgova ulica št. 7/II. pozivlja vsa lesna podjetja, trgovce in producente brez ozira na to ali so člani Odseka za lesno industrijo ali ne, da prijavijo na zgoraj navedeni naslov zadnji čas do 30. aprila t. l. 1. Kolikšno rezanega in tesanega lesa, katerega ima stranka v zalogi. 2. Kraj, kjer se les nahaja. 3. Nakladalno postajo. Prijavijo naj se samo one zaloge, ki se nahajajo že v skladiščih ali na žagah (torej one z gozdih ne) in od zalog le oni del, ki se namerava izvoziti v Italijo ali preko italijanskega ozemlja v inozemstvo, v času od 10. maja 1921 do 10. avgusta 1921. Na podlagi teh prijav se bodo potem razdelili od železniskih uprav Odseku za izvoz lesa na razpolago dani vagoni. Kdor zalog ne bi prijavil, se mu za prej omenjeno dobo 3 mesecev ne bo dodelilo nikakega vagona. Istotako pa bi se od dodelitve vagonov črtali oni, ki bi zaloge, katere se bodo od slučajja do slučajja po posebni komisiji pregledale, napačno prijavili. Za prijavo pride v poštev seveda samo oni les, ki se nahaja v Sloveniji. Stranke, katere imajo sedanje certifikate v roki, se še pozivljajo, da jih za gotovo izrabijo zadnji čas do 10. maja 1921, ker bodo po tem datumu ti certifikati brez veljave.

g Slov. trgovsko društvo »Merkur« naznaja svojim p. n. članom, da priredi v prihodnjih večerih tečaj o carini, sestavljanju deklaracij itd. Tečaj bo trajal približno 14 dni. Trgovci in trgovske nastavljenice, ki se nameravajo tečaj udeležiti, prosimo, da prijavijo čimprej svojo udeležbo društvu »Merkur« pismeno ali ustmeno. Društvena pisarna: Gradišče 17, I nadst. Gg. člani opozarjamo na veliko važnost tega tečaja in jih vabimo, da se v čimvečjem številu priklase. Pričetek in kraj tečaja bomo pravočasno objavili. (k)

g Podpisovanje delnic Slov. trgovske delniške družbe v Ljubljani. Opozarjamo, da se podpisovanje za pristop k Slovenski trgovski delniški družbi te dni zaključijo, vsled česar vabimo vse, ki se zanimajo za to gospodarsko trgovsko organizacijo, da zanesljivo do konca tega tedna vpošljejo svoje prijave, ker bi se pozneje vposlane prijave ne mogle vpoštevati.

Svarilo in prošnja.

O meni širijo razne neosnovane govorice, ki so grda laž in obrekovanje. Naznaniam, da bom tožil vsakogar, ki jih razširja, da mu dam toliko priliko, da pred sodiščem nastopi dokaz resnice.

Prosim vse poštenjake, naznanite mi vsakogar, ki laže o meni in mi krade dobro ime. Tik pred volitvami se je pričela ostudna goinja zoper mene z očitnim namenom, da se me očrni pri volivcih ter škoduje Nar. socialistični stranki, ki me kandidira v obč. svet ljubljanski. — Anton Pesek.

